

Pokušaj zatvaranja neba i ubijanja smisla

Teško da postoji netko među nama tko - slušajući o kamenovanju svetoga Stjepana - nije mislio na ubijene u ovim šumama. U tom kratkom odlomku iz Djela apostolskih, koji opisuje važan događaj s početaka Crkve, nalazi se sažetak drame i odnosa: žrtve i ubojica, istine i ideologije, naloga-davaca i svjedoka, ogoljelosti čovjeka i odjevenosti neljudskosti, gluhoće mržnje i molitve oprastanja; a u liku progonitelja Savla vidimo polazište čudesnoga obraćenja kojemu je početak sljepilo, okrutnost, odjeća žrtve pod nogama moćnika. Sve je u tom kratkom izvješću i ponavljano toliko puta u povijesti; svjedočanstvo o tome što je čovjek kadar učiniti drugomu čovjeku, ne samo onda kada je opijen bezumnim nasiljem, nego i onda kada misli da je u službi dobra, istaknuo je u prigodnoj propovijedi pomoćni zagrebački biskup Ivan Šaško nadovezujući se na misna čitanja predvodeći misu zadušnicu u nedjelju 2. lipnja ispred spomencrke Muke Isusove u Maclju povodom 74. obljetnice maceljske tragedije i žrtava hrvatskoga križnoga puta.

U obredima je sudjelovalo 28 biskupijskih i redovničkih svećenika te mnoštvo vjernika i članova 35 različitih udruga pristiglih u 15-ak autobusa i nekoliko stotina osobnih automobila iz Hrvatske i BiH. U ime najviših hrvatskih dužnosnika nazočili su dr. Vladimir Lonačerević, izaslanik hrvatske predsjednice Kolinde Grabar-Kitarović, te predstavnici Hrvatskoga sabora i Vlade, kao i ministarstava obrane i branitelja, skupa s lokalnim gradonačelnicima Krapine i Novoga Marofa, načelnik Đurmanca i članovi udruge »Macelj 1945.«, organizatori skupa.

Opravdanje za nešto što opravdanja nema

Program hodočašća već tradicionalno je započeo pobožnošću križnoga puta koji je napisao glasoviti o. Bonaventura Duda i pozdravom domaćega župnika o. Vlade Mustača iz župe sv. Jurja u Đurmancu. Podsjetio je sudionike na ključni razlog okupljanja: »Pozdravljam sve vas danas okupljene ispred ove spomencrke Muke Isusove, pokraj ove spomengrobnice u koju je 22. listopada 2005. obavljen svečani ukop maceljskih žrtava - 1163 žrtve iz 23 jame Lepa Bukva i Ilovec.« U nastavku propovijedi biskup Šaško s teološkoga je motrišta pojasnio korijene poslijeratnih masovnih ubojstava: »Kada se govori o zločinima partizana nakon Drugoga svjetskoga rata obično se zaustavlja na odnosima zaraćenih strana, na političkim i nacionalnim neprijateljstvima, na obračunima i osvetama, na razlozima i uzrocima koji bi trebali biti opravdanje za nešto što opravdanja ne može imati ako želimo živjeti temeljni smisao ljudskoga postojanja. Ovakav zločin seže tako duboko da ga je nemoguće držati u okvirima zemaljske zbilje. Jer ovdje se u Maclju nalazimo

● Misu je predvodio pomoćni zagrebački biskup Ivan Šaško

pred pokušajem zatvaranja neba, pred pokušajem ubijanja smisla. Uostalom, odlika svakoga totalitarizma jest provedba onoga što znače riječi 'totus' i 'totaliter', da napravi cjelovitost u kojoj je Bog suvišan, u kojoj je nebo zatvoreno, a vječnost izbačena. U mučenjima i ubijanjima koje ujedinjuje naziv 'križni putovi' vidljiva je provedba komunističkoga ateizma koji je promicao zatvoreno nebo i protivio se smislu čovjeka kao Božjega stvorenja, koje je stvoreno za vječnost. I ono što je bilo mišljeno kao završetak zapravo je bio početak sustava koji je nastavio oblikovati društvo i pojedince u njemu po mjeri zatvorenoga neba. Iz toga su proizlazili izražaji nove 'ateističke religije', s vlastitim nametanim vjerovanjima i obredima, od kulta Partije do kulta ličnosti.»

»I dok smo mislili da u demokratskoj Hrvatskoj...«

Potom je cijelu mučnu i mračnu problematiku aktualizirao: »I dok smo mislili da će u demokratskoj Hrvatskoj, pri urušavanju političkoga i svjetonazorskoga komunističkoga sustava, istinom biti liječena bolest nacije, sada je sasvim jasno da je tijekom posljednjih trideset godina, umjesto da bude uklonjen, a rane zaliječene, 'komunistički tumor' metastazirao u svaki dio tkiva hrvatskoga bića. I svatko tko je otvoren istini može provjeriti da sve naše sadašnje poteškoće u hrvatskom društvu i njihovi plodovi vode do korijena koji je njegovan i jačan u komunističkom sustavu. Taj je korijen zalijevan nepoštovanjem čovjeka, oduzimanjem dostojanstva, nasiljem i neslobodom, stvaranjem interesnih sebičnih okvira u kojima je isključivost opravdana vladavinom u ime naroda, a hrvatski je narod morao trpjeti i šutjeti. Taj korijen bio je pomno nadziran, prikriven u godinama rata protiv Hrvatske i oslobođanja domovine, ali je danas potjerao ne samo mladice, nego je pokazao raskošne plodove koji su vidljivi od zakonodavstva do običnoga govora. I više od toga: te dvije razine kao da su se izmiješale pa je i na društvenim mrežama i na katedrama moguće čuti jezik iz komunističkoga razdoblja u kojem kao da smo prihvatili izjave o najstrašnijim ubojstvima kao o 'nedovršenu ili nedovoljno dobro napravljenu poslu pobjednika' ili pak o tome da su ljudi na čijim je kostima rupa od metka u zatiljku bili 'legitimni vojni cilj'. Ne radi se o neodgojenoj i neupućenoj djeci, nego o sveučilišnim nastavnicima

ma i najvišim dužnosnicima hrvatske države... Tako smo došli do neobjašnjive pojave da se danas u Hrvatskoj o svemu - barem nominalno - može raspravljati, samo je tema partizanskih i komunističkih zločina nedodirljiva. Naime, u odnosu na doba komunizma postoji tek blagi pomak koji stidljivo kaže da je bilo zločina i s partizanske strane i u komunističko vrijeme. I tu se zastane, bez obzira na dosad pronađene desetine tisuća ostataka ubijenih na najokrutnije načine, povezane upravo s pripadnicima partizana i poslijeratnih naloga-davaca i izvršitelja, pripadnika Komunističke partije.«

Zločini bez počinitelja, zločini bez zločinaca

Biskup Šaško također je prilično otvoreno i kritički spomenuo i odnos sadašnje Hrvatske prema svim totalitarnim režimima: »Zbog toga neki govore o zločinu bez kazne, a meni se čini da je posrijedi nešto još čudnije: zločini bez počinitelja, zločini bez zločinaca. Premda je u doba komunizma bilo do u detalje poznato koje su partijske ćelije, komesari, jedinice, zapovjednici... djelovali na kojem području i tko je za što bio, kako su govorili, 'zaslužan', a po tome odlikovan i nagrađen raznim povlasticama (a onda - očito - i odgovoran), svi ti podatci kao da su nestali u doba sadašnje hrvatske države, pa tako i odgovornost. A da je Republika Hrvatska, na temelju jasnih činjenica, jednakim kriterijima osudila sve totalitarne režime i ugradila u svoj ustroj i razvoj odgovornost i prema komunističkim zločinima, mnogih prijedora danas uopće ne bi bilo.«

U završnim riječima biskup Šaško je poručio: »Tko istinski želi dobro Hrvatskoj potruditi će se u brizi za istinu i provjeriti gdje je zbiljski uzrok naših poteškoća. Mi smo ovdje danas, jer vidimo da većina njih provire iz duha koji ni danas ne dopušta da iz znanih i neznanih mjesta dolično pokopamo ostatke ubijenih pokojnika. No oni nas baš takvi upozoravaju da Hrvatska nema budućnosti bez otvorenoga neba.«

Nakon mise svima je zahvalio župnik o. Mustač, predsjednik udruge »Macelj 1945.«. Zdravko Čepo predao je biskupu Šašku sliku 21 pobijenoga svećenika i redovnika u maceljskim šumama sa željom da započne postupak službenoga proglašenja njihovog mučeništva, biskup Šaško je blagoslovio stijeg udruge »Macelj 1945.« i položeni su vijenci na zajednički grob. (s.b.)